

HORNS SLAKTERI AS
Fygleveien 69
8370 LEKNES

Saksbehandler:

Espen Olaf Henriksen

Revisjonsrapport

Systemrevisjon ved Horns slakteri AS

Kontrollnummer: 2022.012.R.SFNO

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:

Gøran Ellingsen

Fra Statsforvalteren i Nordland:

Espen Olaf Henriksen

Andre deltagere fra virksomheten:

Se liste i punkt 9

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Nordland:

Jorunn Aaneby

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjon ved Horns slakteri AS i uke 13 2022. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Nordland registrerte sju avvik og ga fire anmerkninger i revisjonen.

Avvik:

- Virksomhetens miljørisikovurderinger og forebyggende tiltak er utilstrekkelige.
- Virksomheten har i for liten grad fastsatt mål for ytre miljø.
- Virksomheten mangler et energistyringssystem.
- Virksomhetens dokumenterte måleprogram, gjennomførte avløpsmålinger og rapportering oppfyller ikke kravene til kontroll av fettutslipp.
- Virksomhetens rapportering til Statsforvalteren har vært ufullstendig.
- Forsvarlig oppbevaring og dokumentert innlevering av farlig avfall er ikke tilstrekkelig ivaretatt.
- Virksomheten har sluppet ut prosessavløp utenom offentlig avløpsnett.

Anmerkninger:

- Rutinen for avfallshåndtering bør bli tydeligere om hva som er farlig avfall og de spesielle bestemmelsene som gjelder for slikt avfall
- Virksomheten bør vurdere om daglig leder og avdelingsledere i større grad skal delta når internkontrollsystemet gjennomgås/kvalitetssikres
- Måleprogrammet bør utdypes på enkelte punkter
- Virksomheten bør vurdere om de årlige utslippene av nitrogen og fosfor skal rapporteres.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

25. april 2022	Espen Olaf Henriksen	Tilde Nygård
dato	revisjonsleder	seksjonsleder
	Statsforvalteren i Nordland	

Kopi av rapporten sendes til:

- Vestvågøy kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: HORNS SLAKTERI	
Organisasjonsnr.: 975262243	Eies av: 950381442
Bransjenr. (NACE-kode): 10.110 - Bearbeiding og konservering av kjøtt	

Kontrollert enhet

Navn: Horns slakteri AS	Anleggsnr.: 1860.0015.01
Kommune: Vestvågøy	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Næringsmiddelindustri, unntatt fiskeforedling	
Tillatelse gitt: 13. november 2011	Sist endret:

2. Bakgrunn for revisjonen

Revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Revisjonen er en del av Statsforvalterens risikobaserte industritilsyn for i år.

Revisjonen ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Revisjonstema

Overordnet helse- miljø og sikkerhet (HMS):

- målsettinger for HMS i bedriften
- organiseringen av HMS-arbeidet, herunder opplæring
- kartlegginger og risikovurderinger med tilhørende handlingsplaner for tiltak
- rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik

Forhold som angår det ytre miljø:

- utslipp til vann
- avfallshåndtering
- oppfølging av vilkår i tillatelse datert 13.11.2011

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Revisjonen ble gjennomført 29. mars – 1. april 2022 og omfattet granskning av dokumentasjon, åpningsmøte, intervjuer, befaring på anlegget og sluttmøte på Teams.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Horns slakteri AS plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Horns slakteri **innen 1. juli 2022** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber også om at dere gir en redegjørelse for hvordan anmerkningene er vurdert, eventuelt hvordan de vil bli fulgt opp

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfnopost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Nordland.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 3. februar 2022. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Horns slakteri AS bli ilagt et gebyr på kr 52 500,- for revisjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 5 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser ellers til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Nordland. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Nordland (jf. offentleglova) og på våre nettsider.

6. Avvik

Vi fant følgende avvik i revisjonen:

Avvik 1

Virksomhetens miljørisikovurderinger og forebyggende tiltak er utilstrekkelige.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Horns slakteri AS av 13.11.2011, vilkår 10.1 og 10.2.
Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 6.

Kommentarer:

I utslippstillatelsens vilkår 10.1 er det satt vilkår om at bedriften skal *gjennomføre en miljørisikovurdering av sin virksomhet*. I vilkåret heter det videre:

Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikovurderingen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor.

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6 krever at virksomheten i sitt systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid skal *kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene*.

Når det gjelder forhold knyttet til ytre miljø, så fant vi at virksomhetens dokumenterte skriftlige kartlegging av farer og problemer kun er knyttet til avfallshåndtering. Det mangler dermed dokumenterte risikovurderinger for en rekke relevante forhold, som for eksempel lekkasje fra oljetank, utslipp til vann, støy og lukt. Flere av forholdene har riktignok blitt vurdert av virksomheten, men risikovurderingene har ikke blitt skriftlig dokumentert.

Både utslippstillatelsens vilkår 10.2 og internkontrollforskriften krever at virksomheten ut fra risikovurdering skal iverksette risikoreduserende tiltak. Utslippstillatelsens vilkår 10.2 krever også at bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene som er iverksatt ut fra miljørisikovurderinga.

Når den dokumenterte miljørisikovurderinga er utilstrekkelig, er det også grunn til å tro at de risikoreduserende tiltakene kan være utilstrekkelige. Vi la spesielt merke til at bedriftens lagertank for fyringsolje er utilstrekkelig sikret mot lekkasje (figur 1) og at bedriften ikke har klart å forebygge overløp av blodvann utenom avløpsanlegget (se avvik 7).

Til de skriftlige risikovurderinger som er gjennomført om avfall vil vi anmerke at det vil være mer hensiktsmessig om risikovurderingene tar for seg forskjellige typer uønskede hendelser, i stedet for å ta for seg hver enkelt type avfall. Oppstilling av forskjellige avfallstyper, beskrivelser av hvordan hver enkelt type skal håndteres og spesifisering av hvilke avfallstyper som er farlige bør legges i rutinebeskrivelse for avfallshåndtering.

Figur 1. Lagertank for fyringsolje uten sikring mot lekkasjer til grunnen (foto: Statsforvalteren i Nordland).

Avvik 2

Virksomheten har i for liten grad fastsatt mål for ytre miljø.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 4.

Kommentarer:

Internkontrollforskriftens § 5 andre ledd nr. 4 krever at virksomheter skal *fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet*. Målene skal være skriftlig dokumentert.

I internkontrolldokumentasjonen fant vi at Horns slakteri AS har formulert mål om at avfall skal *tas hånd om på en slik måte at det ikke skaper forurensning eller fører til skader på mennesker, miljø og dyr eller at det kan være fare for det*. Det er positivt at virksomheten har formulert mål for avfallshåndteringen, men denne ene målsettinga blir for snever med tanke på helheten i virksomhetens systematiske miljøarbeid. Vi har for eksempel ikke funnet dokumenterte mål knyttet til hvor mye organisk materiale som slippes ut til vann, støy, lukt, avfallsmengder eller energiforbruk.

Vi anmerker også at målsettinger så langt det er mulig bør være konkrete og målbare, altså slik at det i etterkant er mulig å vurdere om de er oppnådd eller ikke.

Avvik 3

Virksomheten mangler et energistyringssystem.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Horns slakteri AS av 13.11.2011, vilkår 8.1.

Kommentarer:

I utslippstillatelsen er det i vilkår 8.1 (Energistyringssystem) satt krav om at bedriften i sitt styringssystem skal ha *et system for kontinuerlig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon i anleggene*.

Horns slakteri AS har i egenrapport for 2021 rapportert et energiforbruk på 1210 MWh. I intervjuene kom det fram at bedriften er oppmerksomme på utstyr og prosesser som krever en del energi, men dette er ikke kartlagt nærmere. Bedriften har gjort vurderinger av hvordan det kan spares energi, noe som har resultert i at lysrør har blitt erstattet med LED-belysning. Varmegjenvinning har også vært vurdert. Horns slakteri AS kunne imidlertid ikke dokumentere noen form for systematisering av arbeidet med energieffektivisering.

For at vilkåret om energistyringssystem skal kunne sies å være oppfylt, må bedriften ha et system som dokumenter energibruken i anlegget og som viser hvilke prosesser som krever mest energi. Systemet må også gi en oversikt over hvilke mulige energisparingstiltak som er vurdert og sikre at disse vurderingene blir oppdatert etter hvert som teknologi utvikles og rammebetingelser endres.

Enova tilbyr veiledning/nettkurs tilpasset små og mellomstore bedrifter som ønsker å komme i gang med energiledelse¹. Vi viser også til informasjon om energiledelse hos Standard Norge (NS-EN ISO 50001).

Avvik 4

Virksomhetens dokumenterte måleprogram, gjennomførte avløpsmålinger og rapportering oppfyller ikke kravene til kontroll av fettutslipp.

Avvik fra:

---

¹ <https://www.enova.no/kunnskap/introduksjon-til-energiledelse/>

Utslippstillatelse for Horns slakteri AS av 13.11.2011, vilkår 3.6 og 11.1.

Kommentarer:

Kravene til måle- og beregningsprogram er beskrevet i utslippstillatelsens vilkår 11.1. Programmet skal blant annet omfatte komponenter som er regulert gjennom grenseverdier. For avløpets fettinnhold er det i vilkår 3.1 satt en korttidsgrense på 200 mg/L. I vilkår 3.6 er det spesifisert at det i hver prøvetakingsperiode også skal tas *to døgnblandprøver for kontroll av korttidsgrense døgn*.

Disse to døgnblandprøvene er ikke nevnt i virksomhetens prøvetakingsprosedyre, og prøvene har heller ikke blitt tatt.

På bakgrunn av samtaler i revisjonsmøtene har Horns slakteri AS fulgt opp dette avviket ved å søke Statsforvalteren om endring av utslippstillatelsens vilkår om korttidsgrense for fettutslipp. Bedriften kan vente med videre oppfølging av dette avviket til vi har behandlet søknaden om endring av utslippstillatelse.

Avvik 5

Virksomhetens rapportering til Statsforvalteren har vært ufullstendig.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Horns slakteri AS av 13.11.2011, vilkår 8.3 og 11.2.

Kommentarer:

Utslippstillatelsens vilkår 11.2 sier at bedriften skal rapportere innen 1. mars året etter utslippsåret via www.altinn.no. Horns slakteri AS sendte aldri inn rapport for 2020 og rapport for 2021 først etter purring fra Statsforvalteren.

Videre krever vilkår 8.3 at spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres årlig. Spesifikt energiforbruk er størrelsen som viser hvor energieffektiv produksjonen er, altså hvor mye energi som brukes for hvert tonn slakt. I og med at bedriften (bortsett fra 2020) har rapportert både årlig slaktemengde og årlig energiforbruk har Statsforvalteren i prinsippet mottatt opplysningene som skal til for å beregne det spesifikke energiforbruket. Vilkåret er imidlertid satt for at virksomheten selv skal være oppmerksomme på energieffektiviteten. Virksomheten må derfor selv beregne spesifikt energiforbruk og rapportere resultatet av beregninga.

Data for korttidsmålinger av fett er naturlig nok ikke rapportert, siden dette ikke ble målt (avvik 4). Vilkår 11.2 sier også at rapportering *skal skje i henhold til Klima- og forurensningsdirektoratets [nå Miljødirektoratet] veileder til bedriftenes egenrapportering*. I gjeldende utgave av veilederen (oppdatert 2018)² er veiledningen om rapportering av **årlig utslipp til vann** beskrevet på side 15. Her heter det at tabellen for årlig utslipp til vann skal inneholde bedriftens totale utslipp til vann i rapporteringsåret. Det er blant annet spesifisert at rapporteringen skal omfatte utslipp regulert i tillatelsen. I tillatelsen er det satt grense-

---

² <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2014/februar-2014/veiledning-til-egenkontrollrapportering/>

verdier for utslipp av fett fra produksjonen. Selv om det ikke er satt en grense for årlig utslipp av fett, så forventer vi at også årlig utslipp av fett beregnes og rapporteres.

Det er ikke lenger mulig å sende inn rapport for 2020. Etter at Statsforvalteren i revisjonsmøte påpekte mangler i rapporteringa, har bedriften komplettert årsrapporten for 2021. Avviket bør også følges opp med tiltak som sikrer mer fullstendig rapportering i kommende år.

Avvik 6

Forsvarlig oppbevaring og dokumentert innlevering av farlig avfall er ikke tilstrekkelig ivaretatt.

Avvik fra:

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kap. 11 Farlig avfall, §§ 11-5, 11-8 og 11-12.

Kommentarer:

Avfallsforskriften § 11-8 krever at farlig avfall skal leveres minst 1 gang per år, forutsatt at den totale mengden farlig avfall overstiger 1 kg. Det er kun deklarerer til databasen avfallsdeklarerer.no som er gyldig som dokumentasjon for at farlig avfall er levert til lovlig mottak og som oppfyller deklarasjonsplikten som er gitt i avfallsforskriftens § 11-12.

I vårt innsyn i avfallsdeklarerer.no ser vi at Horns slakteri AS ikke har deklarerert innleveringer av farlig avfall i 2018 eller 2020. Bedriften kan dermed ikke dokumentere at plikten til årlig innlevering har vært overholdt. Ut fra innleverte mengder øvrige år og vår befaring på anlegget regner vi det som svært sannsynlig at mengden lagret farlig avfall har oversteget 1 kg også i årene uten dokumentert innlevering.

I vår befaring observerte vi at Horns slakteri AS bruker flere forskjellige sprayboks-produkter (figur 2). Tomme spraybokser inneholder ofte rester av farlige stoffer og skal i så fall leveres som farlig avfall. Ut fra hva som er registrert i avfallsdeklarerer.no har Horns slakteri AS ikke deklarerert tomme spraybokser som farlig avfall (gjelder perioden 2015-2021).

Figur 2. Horns slakteri AS bruker produkter på sprayboks (foto: Statsforvalteren i Nordland).

Avfallsforskriften § 11-5 stiller krav om forsvarlig oppbevaring av farlig avfall. I bestemmelsen er det krav om at farlig avfall ikke skal blandes med annet avfall og at ulike

typer farlig avfall ikke skal sammenblandes. Dette innebærer at hver type farlig avfall må være merket og lagret i separate beholdere/plasseringer. Horns slakteri AS har avsatt et egnet rom til farlig avfall og merket av egne plasseringer for flere typer farlig avfall. På revisjonstidspunktet var det imidlertid ikke fullt samsvar mellom de oppmerkede lagerstedene og plasseringa av de forskjellige typene farlig avfall. Det burde også vært et tydeligere skille mellom lagret farlig avfall og lagrede påbegynte beholdere (blant annet hydraulikkolje) som ikke var avfall.

Avvik 7

Virksomheten har sluppet ut prosessavløp utenom offentlig avløpsnett.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Horns slakteri AS av 13.11.2011, vilkår 3.3.

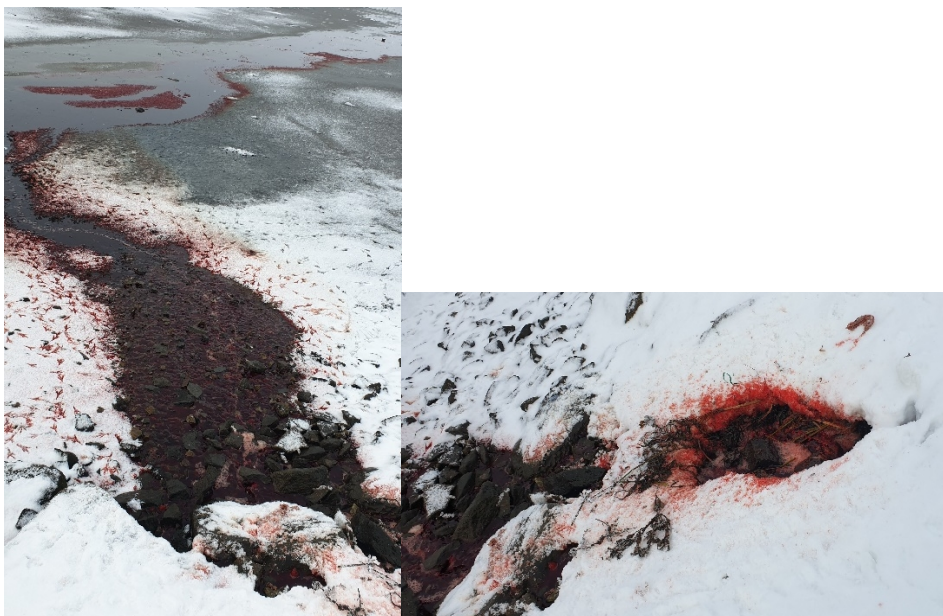
Kommentarer:

Utslippstillatelsens vilkår 3.3 sier at bedriften skal *føre sitt prosessavløp inn på offentlig avløpsnett i henhold til de krav som stilles for slikt påslipp.*

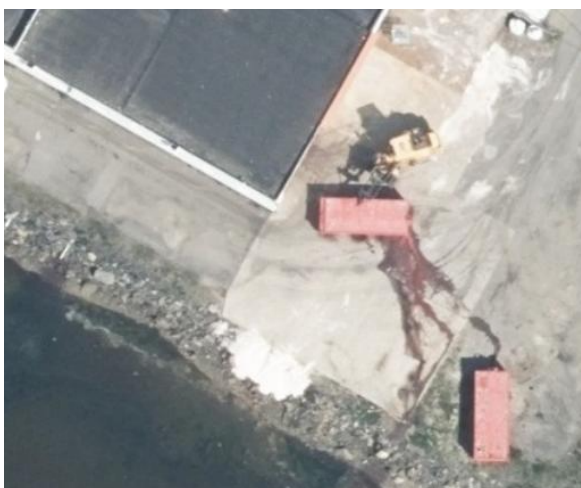
Vilkår 3.3 angir at prosessavløp er vann som har vært i kontakt med råstoff, produkt eller avfall, eller som er forurenset på annen måte.

Da vi besøkte virksomheten onsdag 30. mars, pågikk det et utslipp av blodvann ut fra steinfylling i nedre del av bedriftens område og ut i fjæra nedenfor anlegget (figur 3). Fra bedriften fikk vi opplyst at de ikke var kjent med at slike utslipp har forekommet tidligere. Bedriftens kvalitetsleder var heller ikke kjent med utslippet før vi oppdaget det i forbindelse med befaring rundt anlegget. På samme tidspunkt hadde en tilstopning i en del av avløpsanlegget ført til at blodvann hadde kommet opp av sluk(er) og hopet seg opp på gulvet i rommet for lagring av innvoller og annet slakteavfall. Tilsynelatende hadde blodvannet også funnet en vei til dreneringssystemet for overvann, slik at det rant ut i fjæra.

Med henvisning til avvik 1 vil vi påpeke at bedriften må vurdere tiltak både for å forebygge slike hendelser og for å sikre at eventuelle irregulære utslipp raskere oppdages.

Figur 3. Utslipp av blodvann (foto: Statsforvalteren i Nordland).

Figur 4. Flyfoto 6.6.2021 indikerer utslipp av forurenset vann (fra norgeibilder.no, © Statens kartverk, Geovekst og kommunene, prosjekt Nordland 2021)

Flyfoto fra 2021 (figur 4) indikerer også at bedriften har hatt utslipp av prosessvann tidligere. Utslipet på bildet kan være bagatellmessig, men ser uansett ut til å være et brudd på vilkåret om at prosessvann skal føres til offentlig avløp.

7. Anmerkninger

Anmerkning 1

Rutinen for avfallshåndtering bør bli tydeligere om hva som er farlig avfall og de spesielle bestemmelsene som gjelder for slikt avfall.

Kommentarer:

Vi har fått tilsendt to internkontrolldokumenter om avfall: «Avfallstyper» og «Avfallshåndtering». Dokumentet «Avfallstyper» er en tabell over forskjellige avfallstyper. I

beskrivelsen av avfallstypene er de fleste typene farlig avfall merket med «Svært miljø- eller helseskadelige stoffer». Begrepet «farlig avfall» er ikke nevnt. Siden avfallsforskriften har egne bestemmelser om lagring, innlevering og deklarerer av farlig avfall, bør oversikten over avfallstyper ha tydelig markering av hva som er farlig avfall og hva som ikke er det.

Dokumentet «Avfallshåndtering» nevner begrepet «farlig avfall», men uten å si noe om hvilke spesielle bestemmelser som gjelder for farlig avfall. Det er riktignok nevnt at farlig avfall må bringes til godkjent mottak, men dette gjelder også for annet næringsavfall.

Dokumentet «Avfallshåndtering» konkretiserer ikke hva som er farlig avfall, men viser til listen over avfallstyper og dokumentet «Ytre miljø – risikovurdering». Som nevnt i avvik 1 har Horns slakteri AS tatt inn beskrivelser av hver enkelt avfallstype inn i risikovurderinga. I risikovurderinga er det også lagt inn rutinebeskrivelser der det for de farlige avfallstypene er spesifisert at de skal samles opp i *Lager farlig avfall* og at de skal sjekkes/leveres ca. 2 ganger per år.

Vi anbefaler at risikovurderingsdokumentet tar for seg tenkelige uønskede hendelser (f.eks. «farlig avfall blir levert som restavfall»). Når dere uansett har et eget dokument om avfallshåndtering og en liste over avfallstyper, så virker det mest hensiktsmessig at disse to dokumentene er tydelige på hva som er farlig avfall og hvordan dette avfallet må håndteres. Sentrale momenter i håndtering av farlig avfall er merking, forsvarlig lagring, årlig innlevering og deklarerer.

Anmerkning 2

Virksomheten bør vurdere om daglig leder og avdelingsledere i større grad skal delta når internkontrollsystemet gjennomgås/kvalitetssikres.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 8 krever systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. Ut fra intervjuene framstår det for oss som at kvalitetssikring av internkontrollen i stor grad er delegert til personal-/kvalitetsleder. Vi tror at det vil heve kvaliteten på det systematiske HMS-arbeidet om daglig leder og avdelingslederne blir mer involvert, spesielt i forbindelse med årlig gjennomgang/oppdatering.

Anmerkning 3

Måleprogrammet bør utdypes på enkelte punkter.

Kommentarer:

Utslippstillatelsens vilkår 11.1 sier at bedriftens måle- og beregningsprogram skal beskrive *fastlegging av målemetode og prøvetakingsmetode, utvelgelse av måleperioder, samt beregningsmodeller og utslippsfaktorer som benyttes*. Videre er det krav om at bedriften skal *vurdere usikkerheten i målingene, og søke å redusere denne mest mulig*.

Internkontrolldokumentet «Avløpsbeskrivelse» beskriver hvordan de fire pålagte prøveperiodene er fordelt mellom årstidene. Vi anmerker at valget av måleperioder burde vært begrunnet.

Prøvetakingsprosedyren er beskrevet i dokumentet «Flowmåler/vannprøvetaker».

Metoden for beregning av årlig utslipp er kun dokumentert ved at formler for deler av beregningsarbeidet er lagt inn i et Excel-ark. Måleprogrammet burde inneholdt en nærmere beskrivelse av hvordan dere beregner årlig utslipp.

Anmerkning 4

Virksomheten bør vurdere om de årlige utslippene av nitrogen og fosfor skal rapporteres.

Kommentarer:

I vilkår 11 om måling, beregning og rapportering av utslipp heter det under 11. 1 at målinger og beregninger også skal omfatte *andre komponenter som er omfattet av rapporteringsplikten i henhold til Klif [nå Miljødirektoratet] sin veileder.*

Som nevnt i kommentar til avvik 5 er rapporteringsplikten for årlige utslipp beskrevet nærmere i Miljødirektoratets *Veileder til egenkontrollrapportering*³. Her (s. 13) heter det at *Generelt skal et utslipp rapporteres når det etter bedriftens vurdering er av miljømessig betydning.* Som grunnlag for vurderinga av *miljømessig betydning* viser direktoratet i samme avsnitt blant annet til listen over stoffer som omfattes av det europeiske utslippsregisteret. På denne lista er det totalt organisk karbon, totalt nitrogen og totalt fosfor som er mest relevant for utslipp fra slakterier. Ut fra grenseverdier som er satt i tillatelsen er Horns slakteri AS allerede pålagt å rapportere årlig utslipp av organisk materiale (riktignok målt som utslippets biologiske oksygenforbruk BOF₇, og ikke som totalt organisk karbon). Det er imidlertid ikke gjort noen undersøkelser for å avklare om utslippene inneholder mengder av nitrogen og fosfor som er av miljømessig betydning.

Generelt vil utslipp av organisk materiale fra næringsmiddelindustri inneholde nitrogen og fosfor. Disse stoffene kan bidra til overgjødning og er omfattet av Norges rapportering til det europeiske utslippsregisteret. Horns slakteri AS bør gjennomføre målinger av nitrogen og fosfor i prosessavløpsvannet og vurdere om bedriften har rapporteringspliktige utslipp av disse stoffene.

8. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

---

³ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2014/februar-2014/veiledning-til-egenkontrollrapportering/>

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren

Innsendt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

1. Organisasjonskart
2. Ytre miljø - Risikovurdering
3. Prosedyre for opplæring / oppfølging
4. Prosedyre for kartlegging / vurdering av risiko
5. Internkontrollrutiner
  - a. Avviksbehandling
  - b. Gjennomgang / redigering av internkontrollen
  - c. Oppfølging av internkontrollsystemet
6. Liste «Avfallstyper»
7. Beskrivelse/rutiner avløp/utslippskontroll
8. Prosedyre for håndtering av avfall
9. Utstyrsdokumentasjon
  - a. Gammel fett-/slamavskiller
  - b. pH – temp.måler
  - c. Flowmåler/vannprøvetaker
  - d. Fettutskiller F-SR 16 kbm
10. Prøvetakingsprosedyre
11. Notat fra Rambøll (2021): Utslipp fra industri til Buksnesfjorden: Horns slakteri. Tilstand i resipienten og vurdering av bedriftens påvirkning.

I tillegg ble følgende dokumenter fremlagt under revisjonen:

1. Excel-ark for beregning av årlig utslipp
2. Analyserapport fra Analysesenteret, Trondheim kommune av 9.11.2021 (ukeblandprøve avløpsvann 25-28/10-2021)

9. Deltakere

Navn	Funksjon				
		Åpningsmøte	Intervju	Befaring	Sluttmøte
Horns slakteri AS					
Arild Horn	daglig leder	X	X		X
Werner Horn	avdelingsleder	X	X		X
Knut Horn	avdelingsleder	X	X		X
Gøran Ellingsen	personal / kvalitetsleder	X	X	X	X
Statsforvalteren i Nordland					
Espen Henriksen	revisjonsleder	X	X	X	X
Jorunn Aaneby	revisor	X	X	X	X